

Ensenyament i recerca al voltant de la llengua i cultura catalanes: presentació de la revista *Reserclé*

Carme Bach · Universitat Pompeu Fabra

Llorenç Comajoan-Colomé · Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Anna Joan Casademont · Université TÉLUQ, Quebec

Josep Vidal Arráez · Université de Toulouse Jean Jaurès

Us donem la benvinguda a *Reserclé*, la revista de la Societat d'Ensenyament i Recerca del Català com a Llengua Estrangera (SERCLE). En aquest article, presentem la revista a partir de la discussió d'alguns conceptes centrals relacionats amb l'ensenyament de llengües i la recerca. En concret, ens centrem en els conceptes que donen nom a la nova publicació: *revista*, *societat*, *ensenyament i recerca*, i *català com a llengua estrangera*.

Reserclé és la primera revista acadèmica específicament dedicada a l'àmbit de l'ensenyament i la recerca del català com a llengua estrangera (CLE) i, com a tal, esdevé el principal mitjà de comunicació entre investigadors i practicants d'aquesta disciplina. Si bé en el passat el format en paper era el preponderant en les revistes acadèmiques, avui dia la majoria són en format digital. *Reserclé* ha optat per ser una revista oberta per retornar a la societat, anualment, els resultats de les recerques. Que la revista sigui gratuïta no vol pas dir que la feina sigui poca. *Reserclé* és una revista acadèmica que aspira a ser un referent per al personal investigador i professorat de llengua i cultura catalanes. Per això, implementa per als articles de recerca un sistema d'avaluació d'experts doblement cega, l'estàndard en la majoria de revistes d'aquest tipus. L'avaluació dels articles acceptats i rebutjats implica que un nombre considerable d'editors, coeditors, avaluadors i membres del comitè científic avaluïn i revisin els articles abans de ser publicats. En aquest sentit, cal agrair la feina a les persones que han treballat en tot el procés de gestació i publicació de la revista i, en concret, les que són caps de secció (Elga Cremades, Anna Tudela-Isanta, Eulàlia Torras, Anna Guaita, Maria Lacueva, Ares Llop i Laura Obradors Noguera). També agraiem la col·laboració del personal de la biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra per tot el seu suport per fer possible que la revista sigui a la plataforma RACO i per fer que la revista tingui el format adient. Finalment cal fer un agraïment a tots els socis de la societat i els socis protectors (Universitat d'Alacant, Universitat Rovira i Virgili, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, Institut Ramon Llull, Consorci per a la Normalització Lingüística i Publicacions de l'Abadia de Montserrat), sense els quals ni la Societat ni la revista tindrien sentit d'existir.

Reserclé és la revista d'una societat, la Societat d'Ensenyament i Recerca del Català com a Llengua Estrangera (SERCLE), nascuda el juliol de l'any 2018, i que segons els seus estatuts té els objectius següents:

1. Promoure el català com a llengua segona, addicional, complementària o estrangera.
2. Crear una xarxa de professorat i personal investigador que es dediqui a l'ensenyament i la recerca de la llengua i cultura catalanes en els següents contextos (o similars): a) fora del domini lingüístic (per exemple, professorat d'universitats estrangeres); b) a alumnat internacional dins del domini lingüístic (com ara estudiants Erasmus a les universitats de la

Xarxa Vives o adults que han arribat als territoris de parla catalana per altres motius); c) a adults que, tot i tenir el català com a llengua primera, no han estat escolaritzats en aquesta llengua (per exemple, alumnat de centres de normalització lingüística del Consorci per a la Normalització Lingüística, cursos en escoles d'adults, etc.).

3. Compartir i generar recerca i materials entre els membres de SERCLE i la societat en general.

Reserclé té com a públic totes aquelles persones que s'interessen per l'ensenyament de la llengua i cultura catalanes. Els continguts de la revista es concentren en l'aprenentatge de les persones adultes, tot i que també inclouen els àmbits d'infantil, primària i secundària, sobretot si poden informar l'ensenyament en àmbits adults. L'èmfasi en l'ensenyament de persones adultes queda justificat pel fet que ja hi ha grups i revistes que se centren en els àmbits d'infantil, primària i secundària. En canvi, en alguns àmbits d'adults, com ara el de l'ensenyament de CLE a les universitats i institucions a l'exterior i l'ensenyament no reglat, la difusió de recerca i didàctica encara és escassa.

Reserclé vol ser una revista on s'analitzen i es descriuen diferents aspectes relacionats amb la de recerca i la didàctica del català de tots els territoris de llengua catalana. Així, ens afegim a la tradició de revistes que tenen l'ensenyament de la didàctica com a eix central des d'una perspectiva integradora de tot el territori. En aquest sentit, *Reserclé* va de bracet amb SERCLE, que en els seus pocs anys d'existència ha organitzat dues jornades internacionals de didàctica de la llengua a València i Alacant, ha col·laborat amb institucions de Catalunya i el País Valencià, i té com a socis protectors institucions d'arreu. Esperem que en els propers mesos encara ens hi acompanyin més socis i institucions. *Reserclé* també és una revista internacional, que publica recerques, experiències didàctiques, ressenyes i altres textos tant d'autors de territoris de llengua catalana com de fora. Una mostra de la vocació global de la publicació es pot observar a la llista de noms del comitè de direcció i del comitè científic, i en les temàtiques i autors d'aquest primer número.

Reserclé és ensenyament i recerca. Tot i que això pot semblar una obvietat, la relació entre l'ensenyament de llengua o la didàctica, d'una banda, i la recerca, de l'altra, no ha estat sempre prou fluïda. Aquesta relació es pot veure de tres maneres (Ellis, 2015). Primer, els investigadors fan recerca i diuen als docents de llengua què han de fer per ensenyar llengua a l'aula. Es tracta d'una relació unidireccional, en què un grup (els investigadors) pressuposa tenir les claus del coneixement sobre com s'han de fer les coses i l'altre grup (els docents) les ha d'aplicar a les seves aules. Avui en dia aquesta proposta està desacreditada, ja que s'ha comprovat que aquesta visió aplicacionista, a banda de resultar estèril, fomenta la divisió entre els grups i n'impedeix la col·laboració. Segon, es pot demanar als docents i investigadors que s'informin sobre els resultats de les investigacions i que facin les seves pròpies recerques a l'aula (recerca acció o recerca col·laborativa). Es tracta d'una opció que pot dur a resultats positius, tot i que demana una inversió de temps considerable i un procés de formació llarg. Tercer, els investigadors poden identificar àrees problemàtiques en l'ensenyament de llengües (col·laborant amb els docents) i dissenyar estudis en què s'abordin directament els problemes detectats. A *Reserclé* pensem que les dues darreres opcions són les més encertades, ja que fomentem la col·laboració entre recerca i pràctica a l'aula des d'una perspectiva transdisciplinària. Tot i que recerca i pràctica són terrenys amb els seus propis discursos (terminologia, estructures de poder, revistes, congressos, etc.), pensem que hi ha prou d'espai per establir ponts i sinergies entre totes dues esferes. Per això, a *Reserclé* s'hi publiquen articles de recerca però també experiències didàctiques, entrevistes, ressenyes i textos escrits per alumnes. En aquest darrer cas, anem més enllà de ser una revista d'investigadors i docents i volem arribar a ser també una revista d'aula per a estudiants de català.

Reserclé és català com a llengua estrangera. És probable que aquesta afirmació pugui sorprendre els nostres lectors, ja que més amunt hem destacat que els objectius de la SERCLE inclouen

una varietat d'àmbits de l'ensenyament de la llengua i de la cultura catalanes. En concret, *Reserclle* adopta la denominació de *català com a llengua estrangera* perquè parteix de la denominació de SERCLE. En un primer moment, la Societat va voler donar un impuls a l'ensenyament de CLE, és a dir, a l'ensenyament del català arreu de les universitats fora de l'àmbit dels territoris de llengua catalana, ja que tant els docents com els investigadors que treballaven a l'exterior van detectar que mancava una eina que contribuís a difondre la recerca sobre la didàctica de CLE (vegeu Lacueva & Subarroca, 2018). D'aquesta manera, s'adoptava el terme *català com a llengua estrangera*, que ja gaudia de certa tradició en l'àmbit. Ràpidament, però, ens vam adonar que la comunitat de SERCLE també resultava útil per als docents de llengua i cultural catalanes d'altres àmbits. Per aquest motiu, SERCLE estableix als seus estatuts la seva visió inclusiva a l'hora d'organitzar jornades, conferències i formacions. I així ho reflecteixen també els continguts d'aquesta revista. En aquest sentit, *Reserclle* s'insereix en un àmbit de revistes que podríem anomenar de catalanística (Bover, 1993; Marina, 2007) o d'estudis catalans (Resina, 2014; Lacueva, 2017), com ara *Catalan Review*, *Estudis de llengua i literatura catalanes*, *Journal of Catalan Studies*, *Révue d'études catalanes*, *Rivista di Studi Catalani* o *Zeitschrift für Katalanistik*, entre d'altres.

Reserclle està estructurada en cinc seccions que tracten sobre la recerca i l'ensenyament de llengua i literatura catalanes des de diferents perspectives.

- a) La secció "Articles de recerca" inclou articles inèdits dedicats a qüestions teòriques o estudis concrets relacionats amb l'ensenyament i l'aprenentatge de la cultura i la llengua catalanes en tant que estrangeres, segones o addicionals, així com estudis relatius a l'adquisició de segones llengües i cultures que tinguin el català com a llengua de treball.
- b) La secció "Experiències didàctiques" publica experiències didàctiques que s'hagin dut a terme a les classes de català com a llengua estrangera, segona o addicional.
- c) A "Entrevistes" es publiquen intercanvis amb persones destacades en l'àmbit de l'ensenyament de la llengua, literatura i cultura catalanes.
- d) Els alumnes de les aules de llengua i cultura catalanes tenen el seu espai propi a la secció "La veu de l'alumnat". En aquesta secció s'hi publiquen tant textos escrits per alumnes de català com col·laboracions entre alumnes i docents sobre el procés d'aprenentatge, la familiarització amb la cultura o les activitats realitzades en relació amb la llengua.
- e) Finalment a "Biblioteca crítica" ens fem ressò de publicacions recents relacionades amb la temàtica de la revista i se'n publiquen les corresponents recensions. Les publicacions tant poden estar centrades en aspectes didàctics (incloent-hi llibres de text i material didàctic) com de recerca, tant sobre el català com d'altres llengües i que puguin ser d'interès per als docents de llengua catalana.

Sigueu, doncs, benvinguts i benvingudes al primer número de *Reserclle*. Esperem que sigui un espai d'intercanvi entre alumnat, professorat i grups d'investigació, que la seva lectura sigui fructífera i que ens ajudi a reflexionar, indagar i col·laborar en pro de l'excel·lència en la docència de la llengua i cultura catalanes.

Referències

- Bover, A. (1993). *Manual de catalanística*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Ellis, R. (2015). *Understanding second language acquisition*. 2a edició. Oxford University Press.
- Lacueva, M. (2017). Didàctica de la cultura a la universitat: dels estudis culturals als estudis catalans (i viceversa). Dins M. Lacueva (ed.), *Didàctica universitària dels estudis culturals. Pràctiques i tendències en la Catalanística i la Hispanística*. (p. 101-128). Saarland University Press.

Lacueva, M., & Subarroca, A. (2018). Mostrar la nostra cultura pel món: el repte de la internacionalització. *Revista Saó*, 440. <https://revistasao.cat/mostrar-la-nostra-cultura-pel-mon-el-repte-de-la-internacionalitzacio/>

Marina, J. R. (2007). L'ensenyament del català: Andorra versus la República Txeca. Dins de: *Jornades de catalanística a Praga*. http://www.epep.cz/document/152-jornades_de_catalanistica_a_praga.pdf

Resina, J. R. (2014). *El català i la societat oberta. Acte d'inauguració dels estudis catalans a l'exterior. Curs 2014-2015*. Institut Ramon Llull i Xarxa Vives d'Universitats. https://llull.cat/IMAGES_2/llico-inaugural-2014.pdf